

ἐμὲ ἀπατήσαντα. Δὲν ἀγαπῶμεν νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι πᾶν τὸ ἀστράπτον δὲν εἶναι χρυσοῦς, οὔτε καθαρὸν πᾶν τὸ φαινόμενον ὡς χιῶν.

Ἀλλ' ἐνῷ παραπνούμεθα ὅτι τὰ πράγματα δὲν εἶναι ὅποια φαίνονται, εἴμεθα τάχα ἡμεῖς αὐτοὶ ὅποιοι φαινόμεθα; Καίτοι περὶ ἄλλων λαῶν, εἰς τοῦτο ἐπεθύμουν νὰ καταντήσω. Ἡ ἐρώτησις αὕτη εἶναι μὲν ὀχληρὰ εἰς τὴν φιλαυτίαν μας· ἀλλὰ δὲν πρέπει διὰ τοῦτο νὰ παραμεληθῇ. Εἴμεθα ὅποιοι φαινόμεθα; Διότι, ἐὰν ἡ ἀγνοῶμεν τὴν κακίαν τῆς ἰδίας ἡμῶν καρδίας, ἡ κακολογῶμεν ἄλλους ὅποταν ἡμεῖς ἡμεθα μᾶλλον ἐνοχοί, εἶναι καιρὸς πλέον ν' ἀλλοιωθῇ ἡ κατάστασις αὕτη τῶν πραγμάτων.

Ἐὰν ὁ τὰς καρδίας ὄλων ἐρευνῶν ἐπρότεινεν εἰς σέ καὶ εἰς ἐμὲ τὴν ἐρώτησιν, εἶσαι ὁποῖος φαίνεσαι; δὲν ἤθελες ἀπαντήσῃ μετὰ τοῦ ἰωβ, « Ἐὰν ἤθελον νὰ δικαίωσω ἑμαυτὸν, αὐτὸ τὸ στόμα μου ἤθελε μὲ καταδικάσειν· ἐὰν ἤθελον εἰπεῖν, εἶμαι ἁμεμπτος· καὶ τοῦτο ἤθελε μὲ ἀποδείξει διεφθαρμένον. Ἰδοὺ ἐγὼ εἶμαι οὐτιδανός· τί ἐμπορῶ ν' ἀποκριθῶ εἰς σέ; θέλω βάλῃ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοῦ στόματός μου. »

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ—Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΝ.

Ὅλοι οἱ παλαιοὶ συγγραφεῖς ἀποδίδουν τὴν ἐφεύρεσιν τῆς δι' ἀλφαβήτου Γραφῆς εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν,* καὶ εἰς χώραν τινὰ τῆς Ἀσίας, ἀλλὰ δὲν λέγουν ῥητῶς οὔτε τὴν ἐποχὴν οὔτε τὴν χώραν. Προσθέτουν δ' ἀκόμη ὅτι ὁ Κάδμος εἰσήγαγε τὰ γράμματα ἀπὸ τὴν Φοινίκην εἰς τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὸ 1519 πρ. Χρ. ἂν πιστεύσωμεν τὰ χρονικὰ μάρμαρα τῆς Πάρου, ἦγουν τεσσαράκοντα πέντε ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μωϋσέως.

Ὁ Ἀντικλείδης (Πλιν. Φυσ. Ἱστ. Ζ'. 57) βεβαίως καὶ ἀγωνίζεται ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὰ γράμματα ἐφευρέθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον δεκαπέντε ἔτη πρὸ τοῦ Φωρωνέως τοῦ ἀρχαιοτάτου βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, ἦγουν τετραχόσια ἑνέα ἔτη μετὰ τὸν κατακλυσμὸν, καὶ τὸ ἑκατοστὸν δέκατον ἑβδόμον ἔτος τοῦ Ἀβραάμ. Ἀλλ' ἴσως κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἶχαν δὲ ἐφευρεθῇ πολὺ πρότερον ὑπὸ τῶν Φοινίκων. Ὁ Ἐπιγενής, ὅστις κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Πλινίου, εἶναι ἀξιόπιστος μάρτυς, μᾶς βεβαίως ὅτι αἱ γινόμεναι πα-

ρατηρήσεις εἰς τὰ οὐράνια σώματα εἰς περίοδον ἑπταχοσίων εἴκοσι ἑτῶν εἰς Βαβυλῶνα, κατεγράφοντο εἰς ψημένους λίθους, ἀλλ' ὁ Βηρωσσὸς καὶ ὁ Κριτόδημος, ἀναφερόμενοι ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Πλινίου, θέλουν μόνον τετραχόσια ὀγδοήκοντα ἔτη. Ὁ Πλίνιος συμπεραίνει ἐκ τούτων ὅτι ἡ χρῆσις τῶν γραμμάτων, ὡς ἐκφράζεται, πρέπει νὰ ἦτον ἀΐδιος, ἦγουν ἀρχαιοτάτη. Ὁ Σιμπλίκιος, ὅστις ἔζη κατὰ τὴν πέμπτην ἑκατονταετηρίδα, ἀναφέρει κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Πορφυρίου ἀκριβοῦς ἱστοριογράφου, ὅτι Καλλισθένης ὁ συνοδοιπόρος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἠδρεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα ὑπόμνημα παρατηρήσεων γινόμενων εἰς τὰ οὐράνια σώματα, εἰς περίοδον χιλίων ἑνεακοσίων τριῶν ἑτῶν. Ἐπομένως δὲ τὸ ὑπόμνημα πρέπει νὰ ἤρχισε κατὰ τὰ χίλια διαχόσια τριάκοντα τέσσαρα ἔτη πρ. Χρ. ἦγουν τὸ ὀγδοηκοστὸν ἑννατον ἔτος τοῦ Ἀβραάμ.

Ἐντεῦθεν δὲ δὲν εἶναι διόλου ἀπορίας ἄξιον, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μωϋσέως ἐγίνετο λόγος περὶ βιβλίων καὶ συγγραμμάτων, ὡς πασιγνώστων, Ἐξ. ιζ'. 14. κδ'. 4. κη. 9—11. λβ'. 32. λδ'. 27, 28. Ἀριθμ. λγ'. 2. Δευτ. κζ'. 8. Οὐδ' εἶναι παράδοξον ὅτι πολὺ πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὑπῆρχον δημόσιοι γραμματεῖς, φυλάττοντες ἐγγράφους γενεαλογίας, Ἐξ. ε'. 14. Δευτ. κ'. 5—9. Καὶ κατὰ τοὺς χρόνους δὲ τοῦ Ἰακώβ ἀκόμη, ἦσαν εἰς χρῆσιν σφραγίδες, ἰδὲ Γέν. λη. 18. μα. 42. τὸ ὅποιον εἶναι ἄλλη πιθανὴ μαρτυρία τῆς μεγάλης ἀρχαίας τητος τῶν γραμμάτων.

Τὰ γράμματα, γινόμενα οὕτω γνωστὰ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, διεδόθησαν διὰ τῶν Φοινίκων ἐμπόρων καὶ ἀποικιῶν, καὶ μετὰ ταῦτα διὰ τῶν Αἰγυπτίων μετοίκων εἰς ὅλην τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Δύσιν. Τοῦτο δὲ εἶναι ἐναργέστατον ἀπὸ τὰ διάφορα ἀλφάβητα, τὰ ὅποια διὰ τῆς καθομοιωσεως των δεικνύουν μίαν κοινὴν ἀρχήν. Οἱ Ἑβραῖοι πατριάρχαι ἔλαβον τὸ ἀλφάβητόν των ἀπὸ τοὺς φοίνικας· ἡ, τὸ ὅποιον εἶναι τὸ αὐτὸ, ἀπὸ τοὺς Χαναναίους. Ὅτι δὲ οἱ ἀπόγονοί των διεφύλαττον τὴν γνῶσιν τῆς ἀλφαβητικῆς γραφῆς καθ' ὅλην των τὴν διαμονὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὅπου ἐπαισθητῶς τὸ αὐτὸ ἀλφάβητον ἦτον εἰς χρῆσιν, φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐνόσω οἱ Ἑβραῖοι διέμενον ἐκεῖ, εἶχον πάντοτε δημοσίους γενεαλογιστάς. ● Νόμος ἀκόμη διεταχθῇ νὰ γραφῇ εἰς λίθους, ἐκ τοῦ ὁποίου φαίνεται ὅτι εἶχον γνῶσιν τῆς τοῦ ἀλφαβήτου γραφῆς.

ΥΛΑΙ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΝ

Α'. ΥΛΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ.

α. Τὰ φύλλα τῶν δένδρων.

β. Ἡ φλοιὰ τῶν δένδρων, ἐκ τῆς ὁποίας

* Ὁ Ἡρόδοτος καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης ἀναφέρουν ὅτι ὑπῆρχον τὸ πάλαι δύο εἶδη γραφῆς, ἱερὴν καὶ βέβηλον. Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς καὶ ὁ Πορφύριος ἀναφέρουν τρία εἶδη, τὸ ἱερὸν, τὸ ἑξωτερικὸν καὶ τὸ ἱερογλυφικόν. Μεθερμηνεύται τινες ὑποθέτουν ὅτι ἡ φράσις γραφῆς ἀνθρώπου, Ἡσ. η'. 1. σημαίνει τὸν τρόπον τοῦ γράφειν, τὸν καλούμενον βέβηλον. Τὰ ἱερογλυφικά ἐχράσσοντο ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων εἰς λίθους.

προϊόντος τοῦ χρόνου εἰδός τι χαρτίου κατεσκευάζετο.

γ'. Ξύλινος Πίναξ, Ἡσ. ή. 1. Ἰεζ. λζ'. 16. Λουκ. α. 63. εἰς τὴν Ἀνατολὴν οἱ πίνακες οὗτοι δὲν ἐκαλύπτοντο μὲ κηρίον, ὡς ἐγίνετο εἰς τὴν Δύσιν, ἢ τοῦλάχιστον σπανιώτατα.

δ'. Λινᾶ πανία. Ταῦτα δὲ μετεχειρίζοντο οἱ Ῥωμαῖοι. Τὰ ἐκ λινοῦ πανία ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Διδίου. Τὸ ἐκ βάμβακος πανίον ἀκόμη, τὸ ὁποῖον ἐχρησίμευε διὰ νὰ δένωσι τὰς μουμίας τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐπεγράφοντο εἰς αὐτὸ τὰ ἱερογλυφικά, ἦτο μία ἀπὸ τὰς ὕλας ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔγραφον.

ε'. Ὁ ἐκ τοῦ παπύρου κατασκευαζόμενος χάρτης, ὅστις, ὡς ὁ Πλίνιος ἀπέδειξεν εἰς τὴν φυσικὴν Ἱστορίαν του, ΠΓ'. 21—27. ἦτον εἰς χρῆσιν πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

Β'. ΤΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

Τὰ δέρματα τῶν ζώων. Κατ' ἀρχὰς ἐπεξεργάζοντο ἀθλιέστατα, ἀλλ' ἔπειτα ἐφευρέθησαν καλῆτεροι μέθοδοι διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν των εἰς τὴν Πέργαμον ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Εὐμενοῦς, περὶ τὰ 200 πρ. Χριστοῦ. Ἐκ τούτου δὲ τὰ διὰ τὴν γραφὴν ἐξεργαζόμενα δέρματα τῶν ζώων καλοῦνται Περγαμηνά, ἐκ τῆς πόλεως Περγάμου. Ἐνίοτε δὲ καλοῦνται μεμβράναι ἐκ τοῦ Λατινικοῦ, Β'. πρὸς Τιμ. δ'. 13.

Γ'. ΤΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΩΝ ΟΡΙΚΤΩΝ.

α. Δέλτοι μολύβδινοι.

β'. Δέλτοι χαλκαῖ. Ἀπὸ ὅλας τὰς ὕλας, ὁ χαλκὸς θεωρούμενος διαρκέστερος, ἦτον εἰς χρῆσιν διὰ τὰς ἐπιγραφάς, αἵτινες ἦσαν προσδιωρισμέναι νὰ διαρκέσωσι πολὺ, Α'. Μακκαβ. ή. 22. ιδ'. 20—27.

γ'. Λίθιναι πλάκες, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔγραφοντο οἱ δημόσιοι νόμοι κτλ. Πολλάκις δὲ τὰ ἐγχαραγμένα γράμματα ἐχρίοντο μὲ ἀσβέστην, Ἐξ. κδ'. 12. λά. 18. λβ'. 19. λδ'. 1, καὶ ἀκολ. Δευτ. λζ'. 1—9. παράβ. Ἰησ. ή. 32. καὶ ἀκολούθ. Ἰωβ ιθ'. 24.

δ'. Ὅστρακα. Πρῶτον ἐγίνοντο αἱ ἐπιγραφαὶ εἰς τὰ ὄστρακα, καὶ μετὰ ταῦτα ἐφῆνοντο εἰς τὸ πῦρ. Ἐμποροῦν δὲ νὰ εὐρεθῶσιν ἀκόμη καὶ εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Βαβυλῶνος καὶ ἄλλα δὲ τινα μεταγενέστερα εὐρίσκονται εἰς πολλὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς.

ε. Ἡ ἄμμος τῆς γῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας καὶ τὴν σήμερον οἱ παῖδες τῆς Ἰνδίας μαθαίνουν τὴν τέχνην τοῦ γράφειν, καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας καὶ αὐτὸς

ὁ Ἀρχιμήδης ἔκαμνε τὰ σχήματα τῆς Μαθηματικῆς, παράβ. Ἰωάν. ή. 1—8.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΑ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΝ

Τὸ κοινότερον ἐργαλεῖον διὰ τὸ γράφειν ἦτον.

α. ὁ στύλος. ὅταν ἦτον ἀνάγκη νὰ γράψωσιν εἰς σκληρὰς ὕλας, ὡς εἰς λιθίνας καὶ χαλκᾶς πλάκας, ὁ στύλος κατασκευάζετο ἐκ σιδήρου, καὶ ἐνίοτε εἶχεν εἰς τὴν ἄκρην ἀδάμαντα. Ἰερ. ιζ'. 1.

β'. Τὰ γράμματα ἐσχηματίζοντο εἰς ξυλίνους πίνακας (κεκαλυμμένους μὲ κηρίον) μετὰ στύλου ὀξέος μὲν εἰς τὸ ἐν ἄκρον, πλατέος δὲ καὶ ὀμαλοῦ εἰς τὸ ἄλλο, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ ὅτε τὰ γράμματα ἐγράφοντο κακῶς, ἠδύναντο νὰ ἐξαλειφθῶσι, καὶ τὸ κηρίον νὰ ὀμαλυνθῇ. Ὁ κηρὸς μ' ὄλον τοῦτο σπανίως ἦτον εἰς χρῆσιν διὰ σκέπασμα τῶν πινάκων εἰς τὰς θερμὰς ταύτας χώρας. Ὅτε λοιπὸν ἦτο τὸ ξύλον μόνον, τὰ γράμματα ἐγράφοντο ἐπ' αὐτοῦ μὲ μαύρην τινὰ βαφὴν ἢ μελάνην.

γ'. Εἰς τὰ λινᾶ καὶ βαμβακερὰ πανία, εἰς τὸν χάρτην, τὰ δέρματα καὶ τὸν περγαμηνὸν, τὰ γράμματα ἐχαράσσοντο μὲ μικροτάτην γραφίδα, καὶ μετὰ ταῦτα μὲ κάλαμον, ὁ ὁποῖος ἐσχίζετο, καθὼς καὶ τὴν σήμερον. Τὸ μαχαιρίδιον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐσχίζετο ὁ κάλαμος, ἐκαλεῖτο ὁ ξυρὸς τοῦ γραμματέως, Ἰερ. λς'. 23.

Περὶ μελάνης γίνεται μνεῖα εἰς Ἀριθμ. ε. 23. ὡς πασιγνώστου καὶ παγκοίνης, παράβ. Ἰερ. λς'. 18, καὶ κατεσκευάζετο κατὰ διαφόρους τρόπους, τοὺς ὁποίους ὁ Πλίνιος ἀναφέρει, ΙΣΤΓ'. 6. Α'. 25. Ἡ ἀπλουστερά καὶ ἐπομένως ἡ ἀρχαιοτέρα μέθοδος τῆς κατασκευῆς του ἦτον μίγμα ὕδατος μὲ συντετριμμένους ἀνθρακας. Ἀν πρέπη νὰ πιστεῦσωμεν τὸν Κικέρωνα (περὶ φύς. Θεῶν Β'. 20). καὶ Πέρσιον Γ'. 11, ἡ μελάνη ἐξεβάλλετο ἀπὸ σηπίας, μ' ὅλον ὅτι τὰ ἀναφερόμενα ὑπ' αὐτῶν εἶναι ἐναντία τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ Πλινίου. Οἱ Ἑβραῖοι κατήνητησαν ἀκόμη νὰ γράψωσι τὰ ἱερά των βιβλία εἰς χρυσὸν, ὡς μᾶς διδάσκει ὁ Ἰώσηπος Ἰώσ. Ἀρχ. ΙΒ'. 6. 11. παράβ. μὲ Πλίν. ΛΓ'. 40.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Οἱ Κάφροι 161. Περὶ Συμπαθείας μεταξὺ Μητρὸς καὶ Τέκνου, 163. Στέγασμα ἐκ Χαρτωνίου, 164. Ὁ ἐκ τῆς Φυλακῆς Ἀπολυθεὶς Δεσμώτης, 165. Ὁ Ῥάσσελας, Κεφ. ιζ'.—ΜΑ'. 165. Ἡ Κιρκασσία καὶ οἱ Κιρκάσσιαι, 170. Ὀλλανδικαὶ Ἀποικίαι εἰς τὰς Ἰνδίας. Ἡ Νῆσος Ἰαῦα. Τὸ ἐν αὐτῇ δένδρον Οὐπες, 171. Ἀλλοτριομάθεια καὶ Οἰκειομάθεια, 172. Περὶ Ἀσιανῆς Καλλιτεχνίας, 173. Γέροντός τινος Παράτηρήσεις Περὶ τοῦ Φαινομένου τῶν Πραγμάτων, 174. Ἀρχαιολογία—Ἡ Τέχνη τοῦ Γράφειν, 175.